

ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม
Leadership Guidelines for the Effectiveness of School Administrators
Under the Office of the Primary Educational Service Area,
Mahasarakham province

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาองค์ประกอบเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล ของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม 2. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์การเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล ของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม 3. เสนอแนะแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคามจำนวน 3 เขต จำนวน 226 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล ของผู้บริหาร สถานศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม มีข้อเสนอแนะ จำนวน 8 ด้านดังต่อไปนี้ 1. ด้านวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 1) เป็นผู้ที่มีการไกลและกำหนดทิศทาง และเป้าหมายขององค์กร 2) เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติร่วมกำหนด วิสัยทัศน์และทิศทางขององค์กรเพื่อเป็นแนวทางสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ 3) มีความรอบรู้ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง 2. ด้านกล้าตัดสินใจ ประกอบด้วย 1) สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็วในสถานการณ์คับขัน 2. มีการนำหลักวิชาการและทฤษฎีมาบูรณาการเพื่อแก้ปัญหา อย่างเป็นระบบ 3. ด้านความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ 2) แสวงหาประสบการณ์และความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ 3) กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเกิดความคิดสร้างสรรค์ด้วยวิธีทางใหม่ 4. ด้านติดต่อสื่อสาร ประกอบด้วย 1) สามารถชี้แนะแนวทางการทำงานที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน อันจะทำให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงานที่กำหนดได้ 2) รู้จักผู้ร่วมงานและสื่อสารให้เกิดประสิทธิผล 5. ด้านความยืดหยุ่นในการทำงาน ประกอบด้วย 1) นำเสนอความคิดใหม่ๆ ให้อิสระในการคิดและแก้ปัญหาได้ในสถานการณ์ใหม่ๆ 2) เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการปรับปรุงวิธีการทำงานให้สอดคล้องกันสถานการณ์ 6. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ประกอบด้วย 1) หนักแน่นไม่อ่อนไหวต่อปัญหาและอุปสรรค 2) มีความกล้าตัดสินใจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง 7. ด้านแรงจูงใจ ประกอบด้วย 1) กระตุ้นผู้ร่วมงานเกิดความก้าวหน้าในหน้าที่ โดยมีการจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน 2) มีการสร้างผู้นำ มอบหมายงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ ให้เหมาะสมกับงานและลักษณะงาน 8. ด้านความ ซื่อสัตย์และยุติธรรม

¹ อาจารย์ประจำ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประกอบด้วย 1) มีความยุติธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา 2) มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ อดทน และมีความจริงใจ

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษา, แรงจูงใจ

Abstract

The purposes of this research were : 1. To study the components of leadership enhancement towards effectiveness of primary school administrators under the office of primary education area 2. To study the present condition and desirable condition, strengthen the leadership towards effectiveness of primary school administrators under the office of primary education 3 areas. 3. To provide guidance for enhancing leadership towards effectiveness of primary school administrators under the office of primary education area Mahasarakham province. The sample consisted of The director of basic education institution in school duty under the Office of the Primary Education Service Area The data were collected from questionnaires and interview forms.

The research found : The study suggests leadership enhancement guiding the effectiveness of Primary school administrators under the Office of the Primary Education Service Area Mahasarakham Province Leadership Enhancement Suggestions for Eight Effective Leadership, as follows: 1. Vision It consists of: 1) looking forward with direction. and the goal of the organization. 2) Joint practice Vision and direction of the organization as a way to achieve vision. 3) Knowledgea of Situation and change 2. Daredevil decision consists of 1) Can make quick decisions in emergency situations. 2) Theoretical and theoretical. Integration to solve problems. Systematically 3. Creativity consists of : 1) Commitment to Work to be successful. 2) Seek experience and knowledge, to prepare for work always encourage learning. To be creative with new ways. 4. Communication, composed of 1) Can guide the good work for colleagues. To achieve the goals of the agency. Identify and communicate with colleagues. 5. The flexibility of the work. 1) Present new ideas. Allow yourself to think and solve problems in new situations. 2) Provide formal guidance. Implement a consistent workflow improvement approach. 6. self-confidence 1) Strong, not sensitive to problems. 2) Have the courage and self-confidence. 7. Motivation consists of: 1) Encourage participants to progress in their duties. With motivation to the workers. 2) Leadership, assignment, responsibility To suit the job and job description; To be honest and fair: 1) To be fair to the subordinate. Equal 2) sacrifice, honesty, patience and sincerity.

Keywords : Leadership, School Administrators, motivation

บทนำ

ความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ การเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์กรและการจัดการหรือบริหารงานในทุกระดับชั้นทราณี สวงนาม (2545 : 125) มีการยอมรับว่าความสำเร็จขององค์กรไม่ว่าจะเป็นการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results-based Management) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ล้วนแต่ขึ้นอยู่กับภูมิปัญญา ความคิดอ่านและแนวปฏิบัติที่สร้างสรรค์ของผู้นำองค์กร ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการแสวงหาทรัพยากรมาช่วยในการบริหาร และมีการวางแผนการดำเนินงานการใช้ทรัพยากรต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบริหารงานให้สำเร็จโดยการใช้ศาสตร์และศิลป์เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยราบรื่น ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของโรงเรียน ภาวะของผู้นำจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงอย่างมากเพื่อจะได้ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรในโรงเรียนให้เหมาะสมกับภารกิจ ในส่วนที่รับผิดชอบ

แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล จากการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลจากนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ Bennis (2001), Dubrin (1998), Garder (1990), Hoy and Miskel (2001) และ เนตรพัฒนา ยาวีราช (2549) โดยสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล 8 ด้าน ได้แก่ 1. มีวิสัยทัศน์ 2. การตัดสินใจ 3. ความคิดสร้างสรรค์ 4. ติดต่อสื่อสาร 5. ยืดหยุ่นในการทำงาน 6. เชื่อมมั่นในตนเอง 7. แรงจูงใจ 8. ซื่อสัตย์และยุติธรรม

ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย การบริหารและจัดการอย่างไรในสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารเปรียบเสมือนเครื่องจักรสำคัญที่สุด เพราะผู้บริหารเป็นผู้นำทิศทางการทำงาน ผู้บริหาร

สถานศึกษามีที่มีประสิทธิภาพทั้งหลายเป็นผู้ที่มีเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน และมีความมุ่งมั่นที่จะทำ ไปสู่เป้าหมายนั้นให้จงได้ เป็นที่พึงให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความสามารถในการจัดการองค์กรบริหารจัดการให้มีครูสอนอย่างพอเพียง มอบหมายงานให้บุคลากรได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพสอดคล้องกับภาระและปริมาณงาน ใช้หลักการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการบริหาร Drucker (2005) ได้อธิบายถึงความหมายของความสำเร็จ (effectiveness) ว่าเป็นทั้งกรณีของการกำหนดแนวทางการปฏิบัติไว้อย่างถูกต้องหรือถูกต้องทาง (do the right thing) และกรณีการปฏิบัติงานได้อย่างบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (goal attainment) และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (satisfaction of stakeholders)

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ เพื่อที่จะเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม และทั่วไป โดยพิจารณาถึงเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้ คือ 1.ความเป็นไปได้ (possibility) 2. ความมีประโยชน์ (utility) 3. ความครอบคลุม (comprehensiveness) 4. ความกระจ่าง (clarity) 5. ความถูกต้อง (rightness) 6. ความเหมาะสม (appropriateness) เพื่อสร้างสรรค์งานให้บรรลุเป้าหมายแห่งงานอย่างต่อเนื่อง (Hoy and Miskel, 2001)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์การเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล ของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล ของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

องค์ประกอบ เสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผลของผู้บริหาร มี 8 ด้านคือ

1. มีวิสัยทัศน์
2. กล้าตัดสินใจ
3. ความคิดสร้างสรรค์
4. ติดต่อสื่อสาร
5. ยึดหยุ่นในการทำงาน
6. เชื่อมั่นในตนเอง
7. แรงจูงใจ
8. ความซื่อสัตย์และยุติธรรม

จากการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารของของ Bennis (2001), Dubrin (1998), Garder (1990), Hoy and Miskel (2001) และ เนตรพัฒนา ยาวีราช (2549)

วิธีดำเนินการวิจัย

ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพพึงประสงค์เสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม

ระยะที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประถมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม

1. ประชากรในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคามจำนวน 3 เขต รวมประชากรทั้งหมด 656 คน ข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. มกราคม, ปีการศึกษา 2559

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 226 คน (ตามตารางของ Krejcie & Morgan)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลจากการศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล และประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปองค์ประกอบและพฤติกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล ดังนี้

1) การมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มองการณ์ไกล กำหนดทิศทาง และเป้าหมายขององค์กร เป็นนักคิดเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติร่วมกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางขององค์กร เพื่อเป็นแนวทางสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ มีความรอบรู้ ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง สามารถอธิบายให้ความเข้าใจ

2) กล้าตัดสินใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็วในสถานการณ์คับขัน มีการนำหลักวิชาการและทฤษฎีมาบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ กล้าเผชิญสถานการณ์การทำงานที่ยากลำบากได้อย่างเหมาะสม

3) ความคิดสร้างสรรค์ มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ แสวงหาประสบการณ์

และความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

4) การติดต่อสื่อสาร สามารถชี้แนะแนวทางการทำงานที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน อันจะทำให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงานที่กำหนดได้

5) ยืดหยุ่นในการทำงาน นำเสนอความคิดใหม่ๆ ให้อิสระในการคิดและแก้ปัญหาได้ในสถานการณ์ใหม่ๆ เสนอแนะ แนวทางการดำเนินงานการปรับปรุงวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ มีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนแผนงานตามความเหมาะสม

6) มีความเชื่อมั่นในตนเอง หนักแน่นไม่อ่อนไหวต่อปัญหาและอุปสรรค มีความกล้าตัดสินใจและมีความเชื่อมั่นในตนเองกิริยามารยาท สุภาพเรียบร้อยต่างกายสะอาด เหมาะสมกับกาลเทศะ

7) แรงจูงใจ กระตุ้นผู้ร่วมงานเกิดความก้าวหน้าในหน้าที่ โดยมีการจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน มีการสร้างผู้นำ มอบหมายงาน หน้าที่ความรับผิดชอบให้เหมาะสมกับงานและลักษณะงาน สร้างขวัญและให้กำลังใจในการทำงาน ดูแลเอาใจใส่ต่อผู้ปฏิบัติงาน

8) ซื่อสัตย์และยุติธรรม มีความยุติธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ อุดหนุน และมีความจริงใจ

2. ผลวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ เสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล ของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

สภาพปัจจุบันเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล ของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีการปฏิบัติทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความซื่อสัตย์และยุติธรรม เชื่อมั่นในตนเอง และมีวิสัยทัศน์ สภาพพึงประสงค์การเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล ของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับ

มากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีการปฏิบัติทุกด้านในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความซื่อสัตย์และยุติธรรม กล้าตัดสินใจ และเชื่อมั่นในตนเอง

3. ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล ของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่านได้ข้อสรุปดังนี้

1) ด้านวิสัยทัศน์ ควรระบุวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน การกำหนดวิสัยทัศน์จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย เข้ากับบริบทของโรงเรียน ผู้บริหารต้องทุ่มเทและเสียสละเวลา ความรู้ ความคิดเพื่อพัฒนาองค์กร

2) ด้านกล้าตัดสินใจ การให้การสนับสนุนผู้ตามเป็นรายบุคคล ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถ ของแต่ละบุคคล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาและหาแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการนิเทศและติดตามผลงานอย่างต่อเนื่อง

3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ ควรสร้างความท้าทายและเสริมแรงครู อย่างต่อเนื่อง กระตุ้นบุคลากรให้เห็นวิธีการหรือแนวทางใหม่ๆในการแก้ปัญหาให้กำลังใจบุคลากร ตรวจสอบข้อบกพร่อง และปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ศึกษางานและนำข้อมูลมาพัฒนาหน่วยงานของตนเอง

4) ด้านการติดต่อสื่อสารผู้บริหารควรมีการติดต่อสื่อสารที่ดี ชัดเจน จึงจะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย การติดต่อสื่อสารในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับผู้ส่งสารผู้รับสารมีความเข้าใจตรงกัน

5) ความยืดหยุ่นในการทำงาน ควรมีการวางแผนงาน การปฏิบัติงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป้าหมายของสถานศึกษา

6) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ควรสร้างความมั่นใจ ความเชื่อและความคาดหวังแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาว่าจะทำงานได้สำเร็จส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชา

ทำผลงานที่เป็นเลิศของตน เพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาทุกคน หาจุดเด่นของตนเองนำไปใช้ จัดการเรียนการสอนกระตุ้น ให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้คิดหาสิ่งใหม่ๆ และมีกำหนด มาตรฐานในการทำงานมุ่งเป้าหมายเดียวกันให้สำเร็จ

7) ด้านแรงจูงใจ ผู้นำหรือผู้บริหารควรมี การตอบแทน ให้ผู้ได้บังคับบัญชาโดยการเลื่อนตำแหน่ง หรือสวัสดิการต่างๆหรืออาจให้รางวัลที่มีได้เป็นเงิน เช่น การมอบรางวัลดีเด่น ประกาศเกียรติคุณ ยกย่องชมเชย หรือส่งไปฝึกอบรมความรู้เพิ่มเติม

8) ด้านชื่อเสียงและยุดิธรรม เป็นแบบอย่าง ที่เหมาะสม ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น มีคุณธรรมจริยธรรม ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มุ่งเทในการทำงาน อย่างเต็มความสามารถ เพื่อกระตุ้น จูงใจ ให้ผู้ได้บังคับบัญชา ได้ปฏิบัติตาม ทำให้ผู้ได้บังคับ บัญชาเกิดความภาคภูมิใจ และมีศรัทธา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบ เสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผลของผู้บริหารสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสาร พบว่า องค์ประกอบเสริมสร้างภาวะผู้นำ มุ่งสู่ประสิทธิผล ประกอบด้วย 8 ด้านดังนี้

- 1) ด้านวิสัยทัศน์
- 2) ด้านกล้าตัดสินใจ
- 3) ด้านความคิดสร้างสรรค์
- 4) ด้านการติดต่อสื่อสาร
- 5) ความยืดหยุ่นในการทำงาน
- 6) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง
- 7) ด้านแรงจูงใจ
- 8) ด้านชื่อเสียงและยุดิธรรม จากการศึกษา

และสังเคราะห์เอกสารของของ Bennis (2001), Dubrin (1998), Garder (1990), Hoy and Miskel (2001) และ เนตรพัฒนา ยาวีราช (2549)

2. สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของ ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล

ของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของปรีน ปฏิพิมพาคม (2550 : 220 - 236) ได้ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำและประสิทธิผลของผู้บริหาร สถานศึกษา เอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรพงษ์ วีระขานนท์ (2550 : 155 - 166) การศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษานครพนมเขต 2

3. ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำ มุ่งสู่ประสิทธิผล ของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัด มหาสารคามดังนี้

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้าง ภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล ของผู้บริหาร สถานศึกษา ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษ จังหวัดมหาสารคาม มีข้อเสนอแนะ จำนวน 8 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) ด้านวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 1. เป็นผู้ ที่ มองการณ์ไกลและกำหนดทิศทาง และเป้าหมายขององค์กร เป็นนนักคิด 2. เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติร่วมกำหนด วิสัยทัศน์ และทิศทางขององค์กรเพื่อเป็นแนวทางสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ 3. มีความรอบรู้ ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง สามารถอธิบายให้ความเข้าใจ ดังที่ นิพนธ์ เสือก่อง (2545) ระบุไว้ว่า เป็นภารกิจที่ผูกพันกันซึ่งต้องอาศัย ความรู้สึก อารมณ์ร่วมที่จะแก้ปัญหา

2) ด้านกล้าตัดสินใจ ประกอบด้วย 1. สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็ว ในสถานการณ์คับขัน 2. มีการนำหลักวิชาการและทฤษฎี มาบูรณาการเพื่อแก้ปัญหา อย่างเป็นระบบ

3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1. มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ 2. แสวงหาประสบการณ์และความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ 3. กระตุ้นให้เกิดการ เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเกิดความคิดสร้างสรรค์ด้วยวิถีทางใหม่

สอดคล้องกับ วิโรจน์ สารรัตน์ (2543) ได้ให้ความเห็นว่า การปฏิบัติงานในแผนงาน จะมีแผนสนับสนุนอื่นๆ เกี่ยวข้องด้วย เช่นการนิเทศการสอนของครูเพื่อให้มั่นใจว่าการเรียนรู้ การสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย

4) ด้านติดต่อสื่อสาร ประกอบด้วย 1. สามารถชี้แนะแนวทางการทำงานที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน อันจะทำให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงานที่กำหนดได้ 2. รู้จักผู้ร่วมงานและสื่อสารให้เกิดประสิทธิผล

5) ด้านความยืดหยุ่นในการทำงาน ประกอบด้วย 1. นำเสนอความคิดใหม่ๆ ให้อิสระในการคิดและแก้ปัญหาได้ในสถานการณ์ใหม่ๆ 2. เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการปรับปรุงวิธีการทำงานให้สอดคล้องกันสถานการณ์

6) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ประกอบด้วย 1. หนักแน่นไม่อ่อนไหวต่อปัญหาและอุปสรรค 2. มีความกล้าตัดสินใจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

7) ด้านแรงจูงใจประกอบด้วย 1. กระตุ้นผู้ร่วมงานเกิดความก้าวหน้าในหน้าที่ โดยมีการจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน 2. มีการสร้างผู้นำ มอบหมายงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบ ให้เหมาะสมกับงานและลักษณะงาน ดังที่ Kaiser (อ้างใน สุรัตน์ ดวงชาทม, 2000) กล่าวว่า สิ่งที่ส่งผลต่อการจูงใจสมาชิก ได้แก่การมอบหมายงานที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล มีบรรยากาศแห่งการสนับสนุน และมีระบบการให้รางวัลที่ส่งเสริมการปฏิบัติงาน

8) ด้านความซื่อสัตย์และยุติธรรม ประกอบด้วย 1. มีความยุติธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาค 2. มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ อดทน และมีความจริงใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล ของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ไปเพิ่มประสิทธิภาพ

ของผู้บริหารโรงเรียนมากยิ่งขึ้นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้นอกเขต จังหวัดมหาสารคาม

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศึกษานิเทศก์ ควรประสานความร่วมมือกับโรงเรียน เพื่อนำแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำมุ่งสู่ประสิทธิผล ให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำไปปฏิบัติ สามารถช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างภาวะผู้นำให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาได้มีการพัฒนาภาวะผู้นำและปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาการเสริมสร้างภาวะผู้นำในบริบทอื่นๆ เพื่อนำไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา และการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 ควรสนับสนุนให้มีการศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพด้านการพัฒนาภาวะผู้นำอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

1. จันทราณี สงวนนาม. (2545). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : บุ๊ค พอยท์.
2. ธีระพงษ์ วีระชานนท์. (2550). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
3. นิพนธ์ เสือก้อง. (2549). **การศึกษาความเป็นหุ้นส่วนการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการวิจัยปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมออก : กรณีศึกษาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
4. เนตรพัฒนา ยาวีราช. (2549). **ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
5. ปิลาญ ปฎิพิมพาคม. (2550). **รูปแบบภาวะผู้นำและประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิตสาขา

บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

6. วิโรจน์ สารรัตน์. (2543). **การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ**. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธ์.
7. สุรัตน์ ดวงชาตม. (2549). **การพัฒนาไปสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ : กรณีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
8. Bennis, W.G. Laeder. (2001). **The strategies taking Change**. New York : Harper and Ro.
9. Drucker, Peter F. (2005). **The effective executive in action**. Bronxville:New York USA.
10. Dubrin, J. Andrew. (1998). **Leadership**. New York : Houghtom Mifflin. Frigon, N.L. and H.K.
11. Garder, J.W. (1990). **On Leadership**. New York : Free.
12. Hoy, W.K. and C.G. Miskel. (1991). **Educational Administration : Theory – Research - Practice**. 4 thed. Singapore : McGraw-Hill, inc.